

การพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

ELDERLY TOURISM DEVELOPMENT IN PATHUM THANI PROVINCE

อมรรักษ์ สวนชุมพล^{1*}, ปรัชญพัชร วันอุทา¹,

สิรินดา คลีสุนทร¹ และรัชชัย อินทะสุข¹

Amonlux Shounchupon^{1*}, Prachayapachara Wan-uta¹,

Sirinada Kleesunthron¹ and Tatchai Indrasukha¹

Received : 26 January 2022

Revised : 14 June 2024

Accepted : 21 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และ 3) ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยมีการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 51 คน ที่ทำการเลือกแบบเจาะจงและแบบสโนว์บอลล์ (Snowball sampling) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ที่ทำการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ ที่มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 ร่วมกับแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.97 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ควรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของจังหวัดปทุมธานี อาทิเช่น ทุ่งนามอญ ทั้งนี้ ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน

¹วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹College of Innovative Management alaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: ohm_science@hotmail.com

2. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ทุ่งนามอญเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ วิถีชาวมอญของคนชุมชน กิจกรรมท่องเที่ยวของ ทุ่งนามอญประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับความเป็นมอญ 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเชิงเกษตรและธรรมชาติ และ 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป โดยแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดตามมาตรฐาน การท่องเที่ยวไทย (มทท.310 : 2555) เรื่องการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และ ครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์

3. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว / สูงอายุ / จังหวัดปทุมธานี

ABSTRACT

The purposes of the research were: 1) to study the environment, potential and problems of elderly tourist attraction in Pathum Thani province. 2) to Guidelines for develop elderly tourist attraction in Pathum Thani province : a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province. and 3) to satisfaction assessment about elderly tourist attraction in Pathum Thani province : a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province. Data was collected from 51 people which purposive sampling and snowball sampling. And sample of 370 people which purposive sampling. The research tools were questionnaire 2 papers with the item objective consistency validity level of 0.66 - 100 together with questionnaire with the item objective consistency validity level of 0.66 - 100 and reliability was 0.97. Using data analysis with content analysis and statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1. Environment, potential and problems of elderly tourist attraction in Pathum Thani province was found that elderly tourist attraction should be represent about identity and way of life in Pathum Thani province, such as Thung Na Mon. However, The problem with tourist attractions for the elderly in Pathum Thani province is: 1) there is no clear guideline of elderly tourism development in Pathum Thani province, 2) Government stakeholders, entrepreneurs and communities do not have a clear understanding of tourism management guidelines for the elderly.

2. Guidelines for develop elderly tourist attraction in Pathum Thani province: a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province was found that Thung Na Mon to conserve about local culture and the Mon lifestyle. Tourism activities of Thung Na Mon consist of 3 activities: 1) Mon lifestyle tourism activities 2) agricultural and natural tourism activities and 3) general tourism activities. The development of tourist attraction is to develop and improve by based on Thailand Tourism Standard (TTS 310: 2012) tourism service for disabilities, senior, families with young children and pregnant woman.

3. The satisfaction assessment about elderly tourist attraction in Pathum Thani province : a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province found that the satisfaction was at a high level ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$) which higher than the set criteria.

Keywords: Tourism development / Elderly / Pathum Thani Province

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศ (Tourism Council of Thailand, 2018) ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลทำให้แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวมีอัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เกษียณอายุในการทำงานส่งผลทำให้มีเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น (Sellick & Muller, 2004) โดย ซีร์ ตีระจินดา และสมบัติ กาญจนกิจ (2557) ได้อธิบายว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุ ดังนั้นทุกประเทศควรส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายแข็งแรงและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเป็นกลุ่มที่มีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวสูงเพราะมีเวลาว่างในการพักผ่อนและมีกำลังทรัพย์ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอย

ทั้งนี้ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการจัดทำสถิตินักท่องเที่ยว และรายได้ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่าจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด 2,934,634 คน โดยสร้างรายได้เป็นจำนวนเงิน 4,308.9 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ซึ่งการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุเกิด ความสุข และความสบายใจ รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คือ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี คำนึงถึงความคุ้มค่าในการซื้อบริการ ต้องการความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ดูแลสุขภาพที่ดี โดยยินดีจ่ายเงินเพิ่มขึ้น และต้องการกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ (Kotler & Armstrong, 2006) โดยจังหวัดปทุมธานีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีมรดกทางวัฒนธรรมและมีจุดเด่นด้านทำเลที่ตั้ง

ที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและสามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปภูมิภาคได้สะดวก รวมถึง มีระบบขนส่งมวลชนที่เชื่อมต่อการเดินทางกับรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนสายสีแดงเข้มสายสีเขียวที่เอื้อให้เกิดการลงทุน และมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในจังหวัดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ จากการการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) และการเข้าพบคุณสุทัศน์ คงแย้ม ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปทุมธานี และคุณปองทิพย์ วิวัฒน์สินศวร หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 พบว่า การทำให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและเชื่อมโยงธุรกิจและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่มีความสำคัญและแนวโน้มการเติบโตมากขึ้นในอนาคต โดยทางจังหวัดปทุมธานียังไม่มีทิศทางในการกำหนดแผนงานหรือโครงการและการศึกษาเกี่ยวกับท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันด้านความปลอดภัยและสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี โดยผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีและสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการแก่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพและปัญหา และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการเลือกแบบเจาะจงและแบบกึ่งอนาจาร ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเกี่ยวข้อง ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี จำนวน 51 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 17 คน 2) ผู้ประกอบการ ชุมชน จำนวน 17 คน และ 3) นักท่องเที่ยว จำนวน 17 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มละ 17 คน เนื่องจากจำนวนนี้จะมีขนาดเล็กน้อยที่สุดตามแนวคิดของ บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2554)

กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 370 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเกี่ยวข้อง ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี โดยสามารถอุทิศเวลาให้กับการตอบคำถามได้ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยด้วยความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์เรื่องสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และ 3) นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 100 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดคือค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. แบบสัมภาษณ์เรื่องเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 3) นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 100 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดคือค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3. แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วน 5 ระดับ และ 3) นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 100 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดคือค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ต่อจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ตลาดโก้งโค้ง จังหวัดอยุธยา คือ จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบัค ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.97 โดยผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนด คือ ค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการแปลค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาเขียนเป็นความเรียงเชิงพรรณนาร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติจากแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการแปลค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ ฟุ่่นนามอญ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของจังหวัดปทุมธานีที่เป็นวิถีชีวิตเชิงเกษตรกรรม อยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยารวมถึงการมีรากฐานมาจากเชื้อชาติมอญ โดยยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุได้ เช่น ปันฟ้าฟาร์ม ตลาดองน้ำสามโคก ตลาดน้ำวัดมะขาม (วัดศาลเจ้า) ตลาด 100 ปีระแหวง วัดโบสถ์ วัดศาลเจ้า วัดเจดีย์หอย

1.2 สภาพแวดล้อมและศักยภาพเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

1.2.1 โอกาสของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การมีจำนวนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีความพร้อมในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆค่อนข้างสูง 2) การให้ความสนใจเกี่ยวกับความธรรมชาติของนักท่องเที่ยวมีมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของความเป็นเมือง ปัญหามลพิษทางอากาศ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และ 3) การใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบันและอนาคตทำให้ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวสามารถสร้างและรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือข่าวสารต่างๆ ได้สะดวกและง่ายขึ้น

1.2.2 อุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความสามารถในการซื้อสินค้าหรือบริการและการท่องเที่ยวมีน้อยลง และ 2) การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวมีน้อยลง และผู้ประกอบการบางส่วนต้องหยุดหรือยกเลิกกิจการ

1.2.3 จุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การมีตำแหน่งที่ตั้งติดกับจังหวัดกรุงเทพฯ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากจังหวัดกรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียงได้ดี เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมสะดวกและใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก 2) มีวัฒนธรรมและประเพณีของมอญที่เป็นเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี โดยได้มีการกำหนดไว้ในส่วนหนึ่งของคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ

นครธรรมะ พระตำหนักกรมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม” 3) การมีพื้นที่บางส่วนที่ยังคงความเป็นเกษตรกรรม ความเป็นธรรมชาติ และการเป็นดำเนินชีวิตบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาที่อยู่ใกล้จังหวัดกรุงเทพ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความธรรมชาติมากขึ้น และ 4) มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ชุมชนหรือวัดที่เก่าแก่ วิถีชีวิตเชิงเกษตร วัฒนธรรมและประเพณีของมอญ ความเป็นธรรมชาติบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา พิพิธภัณฑ์ห้างสรรพสินค้าและสนามกอล์ฟ

1.2.4 จุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ

1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกหรือ แนวทางการให้บริการ 2) การไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานีที่เป็นรูปธรรม 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน และ 4) ผู้ประกอบการหรือชุมชนมีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินการ

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ การประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการและชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน

2. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูข่าง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2.1.1 ความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ เริ่มต้นจากช่วง พ.ศ. 2561 พื้นที่บริเวณนี้ถูกรุกกล้าด้วยการสร้างโรงงานทำให้คนในชุมชนบางส่วนต้องขายที่นา และกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนตกงานไม่มีรายได้ โดยคุณฉันทย์จิรา งามอาจอุดมรัตน์ หรือ ป้าต๋อย จึงได้มีการรวมตัวกันฝึกงานฝีมือ เพื่อเป็นหนึ่งช่องทางการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปะและสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและศูนย์การเรียนรู้วิถีเกษตรอัตลักษณ์ชาวมอญ สำหรับการเผยแพร่วิถีชีวิตพอเพียงและวัฒนธรรมของคนเชื้อชาติมอญที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี โดยกิจกรรมท่องเที่ยวของทุ่งนามอญ จะประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1) การท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับความเป็นมอญ 2) การท่องเที่ยวเกี่ยวกับเชิงเกษตรและธรรมชาติ และ 3) การท่องเที่ยวทั่วไป เช่น การเดินเล่นหรือถ่ายรูป การรับประทานอาหาร

2.1.2 สภาพแวดล้อมและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

(1) โอกาสของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์หรือโดดเด่นของแต่ละท้องถิ่น 2) การใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบันและอนาคต 3) แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณใกล้เคียงมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เช่น วัดเจติยหอย

ตลาดระแหง 100 ปี ปิ่นฟ้าฟาร์ม ตลาดอิงน้ำสามโคก 4) นโยบายของจังหวัดปทุมธานีที่สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมเอกลักษณ์หรือความโดดเด่นของชุมชนท้องถิ่น

(2) อุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี 2) การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชุกชุมน้อยลง

(3) จุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) เป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน 2) มีวัฒนธรรมความเป็นมอญและวิถีชีวิตความเป็นชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ 3) มีการอธิบายและนำเสนอเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวมอญที่เป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม 4) มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เช่น วัดเจติยหอยตลาดระแหง 100 ปี ปิ่นฟ้าฟาร์ม ตลาดอิงน้ำสามโคก เป็นต้น 5) มีกิจกรรมที่หลากหลาย

(4) จุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน 2) การเดินทางมาชุกชุมก่อนช่วงไม่สะดวก 3) ป้ายบอกเส้นทางของชุกชุมน้อยช่วงไม่ชัดเจน 4) งบประมาณในการพัฒนาชุกชุมก่อนช่วงมีจำกัด

2.1.3 สิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว คือ 1) การได้เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นมอญและวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม และ 2) การมีกิจกรรมที่หลากหลาย

2.1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับหากมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ คือ 1) การเพิ่มจุดเด่นของชุกชุมมอญ 2) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้รับความสะดวกสบายและปลอดภัยมากขึ้น 3) การเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนมากขึ้น และ 4) โอกาสในการเผยแพร่วัฒนธรรมมอญมากขึ้น

2.1.5 ปัญหาที่พบในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน 2) งบประมาณในการพัฒนาชุกชุมก่อนช่วงมีจำกัด และ 3) นักท่องเที่ยวมีการซื้อสินค้าและการเดินทางมาเที่ยวชุกชุมน้อยลง

2.2 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (มท.310 : 2555) เรื่องการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555)

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะคือการกำหนดพันธกิจ ขอบเขตของการให้บริการ มีแนวทางการดำเนินงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีกล่องร้องเรียน การจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน และนำเสนอผลการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

2.2.2 ด้านการให้บริการ ข้อเสนอแนะคือ การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความยิ้มแย้มกระตือรือร้น สุภาพอ่อนน้อม รวดเร็ว และถูกต้อง การมีเว็บไซต์และสื่อสำหรับการเผยแพร่ข้อมูล การมีอุปกรณ์เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก รวมถึงการมีเครือข่ายด้านการรักษาพยาบาลและการให้บริการในการเดินทางที่เป็นรูปธรรม

2.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ ข้อเสนอแนะคือลักษณะและขนาดของที่จอดรถที่ต้องเป็นพื้นที่สีเหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2.4x 6 เมตร ทางลาดที่มีความยาวเกิน 6 เมตร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร ประตูห้องน้ำต้องกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร รวมถึง เครื่องหมายป้ายสัญลักษณ์ต้องติดอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจน

จากผลแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว คณะวิจัยร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุกชุมมอญ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่โดยอ้างอิงตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (มทท.310: 2555) ข้างต้น

3. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี
กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

หลังจากคณะผู้วิจัยร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุ่งนามอญ และคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 แล้ว จึงดำเนินการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

N=370

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
หน่วยงานภาครัฐ	113	30.54
ผู้ประกอบการ ชุมชน	175	47.30
นักท่องเที่ยว	82	22.16
รวม	370	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ ชุมชน จำนวน 175 คน (ร้อยละ 47.30) รองลงมาเป็นหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 113 คน (ร้อยละ 30.54) และนักท่องเที่ยว จำนวน 82 คน (ร้อยละ 22.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี
กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

N=370

ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี	M	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 มีพันธกิจและขอบเขตของการให้บริการนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุเป็นลายลักษณ์อักษร บ่งบอภาระหน้าที่อย่างชัดเจน	4.01	0.66	มาก
1.2 มีเพิ่มศักยภาพและเพิ่มพูนความรู้ด้านการบริการ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะและเจตคติ เช่น มีการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม	3.82	0.63	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

N=370

ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี	M	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1.3 มีการรับฟังและจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะ ของลูกค้า เช่น มีกล่องร้องเรียนเพื่อให้ลูกค้าประเมินการ ให้บริการ	4.36	0.56	มาก
2. ด้านการให้บริการ 2.1 มีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้อย่างถูกต้องมีความสุภาพ อ่อนน้อมต่อการให้บริการ ตอบสนองต่อความประสงค์จากผู้รับบริการอย่างรวดเร็ว	4.53	0.72	มากที่สุด
2.2 มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร เช่น มีเฟสบุ๊ค เว็บไซต์ เทคโนโลยีอื่น ๆ และมีบริการล่ามภาษามือ หรือบริการสื่อสารกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางการได้ยินหรือ เทคโนโลยีอื่น ๆ	4.27	0.64	มาก
2.3 มีการให้บริการอุปกรณ์ เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการเก้าอี้สำหรับผู้สูงอายุ บริการที่วางสิ่งของ บริการที่นั่งพักทุกระยะ	4.64	0.51	มากที่สุด
2.4 มีการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล เช่น มียาสามัญประจำบ้าน และชุดปฐมพยาบาลที่มีคุณภาพ ไม่หมดอายุและจัดเตรียมไว้ในจุดที่เหมาะสม พร้อมใช้งาน มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายสถานพยาบาลสามารถให้บริการ สุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และมีหน่วยพยาบาล เบื้องต้นหรือห้องพยาบาลในหน่วยงาน	4.51	0.77	มากที่สุด
2.5 มีการให้บริการในการเดินทาง เช่น การมีรถหรือ เครือข่ายบริการเคลื่อนย้าย (ขึ้น - ลง) พาหนะ มีบริการ ยานพาหนะสำหรับผู้สูงอายุ	3.84	0.68	มาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ 3.1 มีที่จอดรถ ที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัย กับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.58	0.52	มากที่สุด
3.2 มีทางลาด ที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัย กับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.69	0.56	มากที่สุด
3.3. มีห้องน้ำ/ห้องส้วม ที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัย กับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.67	0.75	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

N=370

ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี	M	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
3.4 มีสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องหมายแสดงทางไปสู่ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ป้ายต้องมี ความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และมีสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของ สิ่งอำนวยความสะดวก	4.78	0.71	มากที่สุด
3.5 มีเคาน์เตอร์ติดต่อที่สามารถสังเกตได้ง่าย เหมาะสม สะดวกและปลอดภัยกับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.53	0.66	มากที่สุด
รวม	4.40	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่าการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี ดังที่ได้อธิบายในสรุปผลการวิจัยข้างต้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ จังหวัดปทุมธานี คือหนึ่งในจังหวัดที่สามารถเชื่อมโยงและต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุได้ เนื่องจากการมีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น ความเป็นมอญ รวมถึงการมีตำแหน่งที่ตั้งติดกับจังหวัดกรุงเทพฯ การมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย การมีพื้นที่บางส่วนที่ยังคงความเป็นเกษตรกรรม ความเป็นธรรมชาติ การเป็นดำเนินชีวิตบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ความสนใจและจำนวนของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบัน หากแต่ทางจังหวัดยังข้อจำกัดที่ต้องพัฒนาอยู่บางประการ เช่น การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน การที่แหล่งท่องเที่ยวไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ รวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีมากเท่าที่ควร จึงทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานียังอยู่ในระดับเริ่มต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน ครินทร์ ฐานันดรสุข และसानนิตย์ เจริญบุญประเสริฐ (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวผู้สูงอายุ: การสำรวจข้อจำกัดทางการท่องเที่ยวกิจกรรมนันทนาการและความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับโครงสร้างอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการผู้สูงอายุและขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางและกิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยว

2. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ดังที่ได้อธิบายในสรุปผลการวิจัยข้างต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุนั้น มีรายละเอียดบางประเด็นที่แตกต่างจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไป ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจึงมีความแตกต่างจากแนวทางการพัฒนาของนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยคณะวิจัยร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุ่งนามอญ และคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดเพื่อแก้ปัญหาการไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจนด้วยการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ เช่น การรวบรวมและสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรมและประเพณีของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการปรับปรุงทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ จุดและอุปกรณ์ชุดปฐมพยาบาล และการให้ความรู้ด้านการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุ ที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ที่อธิบายว่า องค์ประกอบในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คือ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งบริการรองรับการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง

3. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การพัฒนาแหล่งดังกล่าวได้อาศัยพื้นฐานแนวคิดตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (มทท.310: 2555) ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผ่านการศึกษาด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ และด้านทางกายภาพเป็นที่ยอมรับ รวมถึงยังได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมเป็นอย่างดีจากสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุ่งนามอญ และคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ในการดำเนินการพัฒนา จึงทำให้ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรพต วิรุณราช (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางการตลาด ปัจจัยทางการบริหารจัดการ และปัจจัยลักษณะทางกายภาพ ดังนั้น การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการใช้ประโยชน์จากโอกาสของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
2. ควรมีการหลีกเลี่ยงอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การมีแผนบริหารความเสี่ยงกรณีที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้
3. ควรให้ความสำคัญจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การรักษาวัฒนธรรมของชาวมอญ ความเป็นธรรมชาติ และการเป็นดำเนินชีวิตบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี
4. ควรมีการแก้ไขจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานีที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์และการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี
2. ควรมีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัย (ทุน วช.) จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีงบประมาณ 2564 ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีมาไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). **มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว**
กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.การบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการเด็ก>. (2564, 5 มกราคม)
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). **สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยรายจังหวัด ปี 2566**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.mots.go.th/news/category/705> (2567, 27 มีนาคม)
- ธีร์ ธีระจินดา และสมบัติ กาญจนกิจ. (2557). การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในตลาดท่องเที่ยวไทย. **วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา**. 6(1): 111-125.

- บรรพต วิรุณราช. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 58(1): 149-168.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, ครินทร์ ฐานันดรสุข และसानนิตย์ เจริญบุญประเสริฐ. (2564). การท่องเที่ยวผู้สูงอายุ: การสำรวจข้อจำกัดทางการท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการและความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว. *วารสารสังคมศาสตร์*. 10(1): 119-131.
- สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม. (2564). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 15(2): 213-230.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2006). *Principles of Marketing*. (11th ed.). New Jersey: Pearson.
- Sellick, M. C. & Muller, T. E. (2004). Tourism for the Young-old and Old-old. In *New Horizons in Tourism: Strange Experiences and Stranger Practices*. (ed. T. V. Singh) : 163-180.
- Tourism Council of Thailand. (2018). *Thailand tourism confidence index*. Newsletter Quarter, 4, 2.